

Instrukcja: Po wypełnieniu pól wykropkowanych plik zapisujemy i odsyłamy na mój adres email.

Imię i nazwisko Klasa

41. Dziedzictwo św. Tomasza

Odczytajcie opowiadanie z podręcznika

Michał, Rafał i Janek siedzieli u tego ostatniego i oglądali mecz. W przerwie zaczęli skakać pilotem po kanałach. Michał coś sobie nagle przypomniał i powiedział:

– Oglądałem wczoraj na Discovery ciekawy program o cudach. Wypowiadali się różni ludzie, którym przydarzyło się coś niewytłumaczalnego. Zastanawiam się, czy to prawda. Czy potraficie wierzyć w takie rzeczy?

– Ja tak – odparł Janek. – Cuda czasem się zdarzają. Zresztą cała nasza religia opiera się przecież na wierze.

– A ja nie wiem – Michał nie był przekonany – jak można rozumowo wytłumaczyć to wszystko?

– Nie wszystko można. Gdyby dało się wytłumaczyć każdą rzecz, wiara nie byłaby potrzebna.

– To po co nam rozum i myślenie, skoro wszystko ma się opierać na wierze?

– Chyba jednak nie wszystko – wtrącił się Rafał. – Moim zdaniem w dochodzeniu do prawdy potrzebne są obydwaj czynniki.

– Rozum ma pomóc zrozumieć wiarę, tak zawsze mawiał mój dziadek – oznajmił Michał.

– Ale są przecież ludzie, którzy nie pojmują religii zbyt rozumowo, a mimo to są bardzo wierzący

– nie zgodził się Janek.

– Jeśli ja czegoś nie zrozumieję, to nie uwierzę! – zdenerwował się Michał.

– Ale jak mógłbyś zrozumieć Boga? – spytał Rafał. – Przecież to On stworzył ciebie, a nie ty Jego. To zupełnie niemożliwe. Ja sądzę, że są pewne dziedziny, które rozum może pojąć, ale są też takie, w których można opierać się wyłącznie na wierze.

– Ach – westchnął Janek. – Chciałbym wiedzieć dokładnie, gdzie kończy się rozum, a zaczyna wiara.

Opowiedz na pytania:

• O czym rozmawiali Michał, Rafał i Janek?

.....
.....
.....

• Jakimi były ich zdania na temat relacji wiara–rozum?

.....
.....
.....

• Jak jest wasze zdanie na ten temat?

.....
.....
.....
.....

Wiara chrześcijańska opiera się na tym, co Pan Bóg sam o sobie objawił. Wiara ta powinna być jednak rozumna, gdyż z wiary wynikają konkretne zasady postępowania wobec Boga i życia we wspólnocie. Oznacza to, że chrześcijanie powinni dążyć do poznania swojej wiary i próbować wyjaśnić wszystko to, co może ogarnąć ludzki rozum. Z tego powodu tak ważna jest wiedza religijna. Na dzisiejszej katechezie poznamy życie i twórczość jednego z największych świętych Kościoła św. Tomasza z Akwinu, który swoje życie poświęcił tym kwestiom.

W epoce średniowiecza, która trwała ok. 1000 lat, zaszły ogromne zmiany w społeczeństwie i w Kościele. Na początku tego okresu garstka ludzi potrafiła czytać i pisać, pod koniec zaś wielu nabyło tych umiejętności, szczególnie w miastach, gdzie rozkwitało życie naukowe – powstawały uniwersytety. Rozwój miast, rozwój literatury i sztuki przeplatał się z nawrotami plag, wojen i głodu. To wszystko miało wpływ na relację człowieka do Boga. To On był w centrum zainteresowań ludzi wieków średnich.

Oczytajcie punkt **Życie i dzieło św. Tomasza z Akwinu** z podręcznika:

Ogromną rolę w rozwoju nauki odegrał św. Tomasz z Akwinu (około 1225–1274). Pochodził ze znaczącej rodziny w Królestwie Neapolu. Urodził się w Roccasecca, niedaleko Akwinu. Przygodę z wiedzą rozpoczął na Monte Cassino jako kilkuletni chłopiec. Następnie słuchał wykładów na uniwersytetach w Neapolu, Paryżu i Kolonii. W Paryżu uzyskał tytuł mistrza Pisma Świętego (1257). Tam też początkowo wykładał, by potem przez dziesięć lat (do 1269 roku) nauczać w kurii papieskiej. Później uczył na Sorbonie w Paryżu, a w ostatnich latach życia powrócił do Neapolu. W 1274 roku papież Grzegorz X wezwał go, by rozstrzygał sporne kwestie podczas II Soboru Lyonńskiego. W drodze nagle zachorował i wkrótce zmarł w opactwie Fossanova. Przed śmiercią prosił o przeczytanie mu Pieśni nad Pieśniami.

Do najważniejszych dzieł św. Tomasza należą:

- „Prawda wiary chrześcijańskiej”,
- „Summa teologiczna”,
- „Summa filozoficzna”.

Opracował argumenty rozumowe za istnieniem Pana Boga, tak zwane drogi św. Tomasza. Jemu też Kościół zawdzięcza najpiękniejsze hymny ku czci Najświętszego Sakramentu (między innymi „Przed tak wielkim Sakramentem”). Święty Tomasz mówił, że rozum i wiara podążają właściwymi sobie drogami do tej samej prawdy. Niektóre prawdy przekraczają rozum, ale żadna mu się nie sprzeciwia. Nie może być sprzeczności między objawieniem a rozumem, gdyż wszelka prawda pochodzi z jednego źródła – od Boga.

Przykład hymnu jego autorstwa, śpiewanego w języku oryginalnym – po łacinie:

Proszę samodzielnie stworzyć CV św. Tomasza (zadanie 1 w *Kartach pracy*). Zwracam uwagę na to, jakie informacje zawiera CV – rok i miejsce urodzenia. Gdzie zdobywał naukę? Kim był? Gdzie nauczał? Tytuły głównych dzieł; informacje dodatkowe itp.

Święty Tomasz z Akwinu mawiał, że są trzy rzeczy konieczne do zbawienia człowieka: znajomość tego, w co należy wierzyć; znajomość tego, czego należy pragnąć; znajomość tego, co należy czynić. Dlatego tak bardzo akcentował wiedzę religijną. Także każdy z nas powinien pogłębiać swoją wiedzę religijną. Pomocą mogą być tutaj książki, prasa katolicka, dobre programy religijne czy wartościowe serwisy internetowe. Trzeba nauczyć się z tego mądrze korzystać.

Podsumowanie

- Kim był Tomasz z Akwinu?

.....
.....
• Kiedy żył?

.....
• Jakie są jego największe dzieła?
.....
.....
.....

• Co mówił na temat relacji wiary i rozumu?
.....
.....
.....
.....

Święty Tomasz z Akwinu jest po Świętym Augustynie najczęściej cytowanym myślicielem w Katechizmie Kościoła Katolickiego. Nauczanie Kościoła (nauczanie papieży i Soborów) często odwołuje się do Świętego Tomasza, gdyż jego myśl jest ciągle aktualna.

Wykonajcie zadanie 2 w *Karcie pracy*.

A na koniec hymn, który słyszeliście w j. łacińskim, teraz zabrzmii w j. polskim.

42. Inkwizycja – prawda i mity

Przeczytajcie opowiadanie z podręcznika

Rafał, Michał i Janek przygotowywali galerię ze zdjęciami uczniów i nauczycieli swojej szkoły. Galeria miała zajmować ważne miejsce na stronie internetowej. Zaczynała się od „Wspomnień”, czyli czarno-białych fotografii wychowawców, którzy pracowali dawno i pamiętali ich jeszcze rodzice, a nawet dziadkowie obecnych uczniów. Janek wyjął jedno ze zdjęć z teczki i położył na skaner.

– Och! – wykrzyknął Michał. – To Okrutny Baron! Słyszałem o nim sporo.

– Rzeczywiście. To on we własnej osobie – zachwycił się Rafał, jakby obaj odkryli niezwykle znalezisko archeologiczne.

– Kto to taki? – zdumiał się Janek, który przeprowadził się do ich miasteczka jakiś czas temu i nie znał wszystkich ekscytujących historii, krążących po okolicy.

– Nie słyszałeś o nim? – Michał aż się zachłusnął. – To najgorszy, najbardziej okrutny, wymagający i niesprawiedliwy nauczyciel w historii całej szkoły!

– No, – poparł go z zapalem Rafał – nazywał się Zygmunt Baronowski i szybko przezwano go Okrutnym Baronem. Tępił uczniów z niezwykłą bezwzględnością, kazał zostawać po lekcjach w czymś, co nazywano „kozą”, stawiał tylko złe stopnie i każdego roku oblewał mnóstwo osób! Podobno nawet bił linijką i wyciągał za włosy z ławek.

– Patrzcie, patrzcie, jak plotki rosną do niebotycznych rozmiarów i osiągają w końcu poziom niezwykłej legendy – zaśmiał się za ich plecami nauczyciel od matematyki. Chłopcy odwrócili się zaskoczeni. – Znam doskonale profesora Baronowskiego, bo przez trzy lata uczył mnie matematyki, i zapewniam, że niewiele z tego, co mówicie, jest prawdą. Owszem, zdarzało się, że wpadał w złość, bo był dosyć nerwowy, ale w gruncie rzeczy to był doskonały nauczyciel. Rzeczywiście kazał nam czasami zostawać po lekcjach, ale nie żeby zrobić nam na złość, tylko po to, by czegoś więcej nas nauczyć. A gdyby nie przepuszczał co roku do następnej klasy takiej masy osób jak opowiadacie, jakim cudem wszyscy skończylibyśmy szkołę? Pamiętajcie, że ludzie mają tendencję do ubarwiania, wyolbrzymiania i przeinaczania faktów, szczególnie tych nieprzyjemnych.

• Skąd Michał i Rafał czerpali informacje o nauczycielu Baronowskim?

.....
.....
.....

• Jaki mit o nim powielają chłopcy?

.....
.....
.....

• Kto przedstawił chłopcom autentyczny wizerunek nauczyciela?

.....
.....
.....

• Na czym go oparł?

.....
.....
.....

• Jakim człowiekiem był w rzeczywistości profesor?

.....
.....
.....

42. Inkwizycja. Prawda i mity

Zadanie 1.

Na podstawie informacji z podręcznika odpowiedz na wskazane przez katechetę zagadnienie.

Zagadnienie 1. Dlaczego Kościół podjął walkę z herezjami i ludźmi krzewiącymi poglądy sprzeczne z nauką Kościoła?

Zagadnienie 2. W punktach scharakteryzuj historię inkwizycji.

Zagadnienie 3. Scharakteryzuj sądy i procesy inkwizycyjne.

Odpowiedź do zagadnienia nr

Pierwsza grupa (nr dziennika od 1-7) czyta fragment: *Powstanie inkwizycji* i odpowiada na pytanie:

1. Dlaczego Kościół i władcy świeccy podjęli walkę z herezjami i ludźmi krzewiącymi poglądy sprzeczne z nauką Kościoła?

Druga grupa (nr dziennika 8-15) czyta fragment: *Powstanie inkwizycji* i wykonuje polecenie:

2. W punktach scharakteryzuj historię inkwizycji.

Trzecia grupa (nr dziennika 16-23) czyta fragment: *Metody działania* i wykonuje polecenie:

3. Scharakteryzuj sądy i procesy inkwizycyjne.

Inkwizycja, mimo szlachetnych haseł troski o czystość wiary i obyczajów, dopuszczała się wielu nadużyć i zbrodni. Ich ofiarami padali nie tylko wielcy ludzie kultury, ale także późniejsi święci (na przykład Joanna d'Arc). Nic nie może usprawiedliwić przemocy i zabijania człowieka. Dlatego dzieje inkwizycji należą do czarnych kart historii Kościoła. Nie wolno jednak zapominać o szerokim kontekście epoki, w której się dokonywała, oraz o jej prawdziwych rozmiarach i rzeczywistej odpowiedzialności Kościoła. Ze względu na zło, jakie w ciągu wieków wyrządzili chrześcijanie, Ojciec Święty Jan Paweł II uroczyście prosił wszystkich o przebaczenie.

• Jak Kościół dzisiaj ocenia inkwizycję?

.....
.....
.....
.....
.....

• Co dzisiaj mówi na temat wolności religijnej?

.....
.....

.....
.....
.....

Poznaliśmy obiektywny obraz inkwizycji, która działała w konkretnym czasie i w konkretnych warunkach historycznych, politycznych i społecznych. Nie była wolna od błędów i nadużyć – takie są fakty i musimy je poznać, abyśmy jako istoty rozumne uczyli się na błędach i z pokorą prosili Boga, abyśmy nie popełniali w przyszłości jakiegokolwiek zła, zasłaniając się czysto ludzką motywacją. Historia jest nauczycielką mądrości i świętości. Historia inkwizycji jest też ważnym pouczeniem, że grzechy poszczególnych osób dotyczą całego Kościoła. Każdy z nas ma okazję dostrzec, jak jego grzech uderza w innych i jak ważny jest szacunek dla bliźnich.

Przeczytaj z podręcznika punkt Zastosuj i rozwiąż pisemnie zadanie 2 w Kartach pracy. Udziel odpowiedzi na postawione pytania.

Zadanie 2.
Wybierz jedną z sytuacji i napisz, jak powinieneś się zachować.

W klasie jest uczeń, który nie uczestniczy w katechezie, ponieważ jest wyznawcą innej religii lub wyznania chrześcijańskiego. Jaką postawę względem niego należy przyjąć?

lub

Obok twojego miejsca zamieszkania wprowadziła się rodzina uchodźców z azjatyckiego kraju. Członkiem tej rodziny jest twój rówieśnik. Jaką postawę zajmiesz w tej sytuacji?

Szacunek dla ludzi odmiennej kultury, rasy i religii jest obowiązkiem chrześcijanina i wynika z przykazania miłości Boga i bliźniego. Chrystus naucza: „Wszystko, co czyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25, 40), i w ten sposób utożsamia się z każdym człowiekiem. Jeżeli ranisz bliźniego – ranisz Chrystusa i jego Kościół. Inkwizycja nie tylko skrzywdziła wielu ludzi, ale również skrzywdziła Kościół, narażając go na niewiarygodność, pomówienia i negatywny wizerunek w świecie. Pamiętaj, że jesteś odpowiedzialny za Kościół i Twoje zachowanie decyduje o tym, jak jest on oceniany.

Przejdźmy do zadania 3 w Kartach pracy. Posługując się wiadomościami, które zdobyliśmy podczas naszego dzisiejszego spotkania, spróbujmy określić, które stwierdzenia są mitami, a które faktami.

Zadanie 3.
Na podstawie dzisiejszej katechezы określ, które stwierdzenie jest prawdą, a które fałszem. Zaznacz literką P lub F.

Kościół nigdy nie przeprosił za grzechy inkwizycji ☐	Kościół ukrywa prawdę o inkwizycji ☐	Przez inkwizycję zginęły miliony ludzi ☐
Inkwizycja powstała w 1215 r. ☐	W trybunale inkwizycji brał udział lekarz i obrońca oskarżonego ☐	Kościół katolicki oskarżał setki tysięcy kobiet o czary ☐
Wyszukane tortury były „wynalazkiem” inkwizycji ☐	Inkwizycję w Hiszpanii powołał papież Grzegorz XIII w 1231 roku ☐	Zdecydowana większość oskarżeń o czary miała miejsce w kościele protestanckim w Niemczech ☐

Odmów modlitwę w intencji osób prześladowanych za swoją wiarę, poglądy, kolor skóry.